

28-11-11

Cr 11

ELS MEUS RECORDS

Era el temps de la segona bullida del catalanisme, era l'època dels continuadors dels patriarques del nostre Renaixement iniciat per l'Aribau. Era el període de la primera pujada de la saba política en el catalanisme; l'època del discurs d'En Guimerà en els Jocs Florals, dels articles de l'Aldavert en "La Renaixença", dels virils crits de Pàtria d'En Matheu. Als joves que ens ^{vam} ~~vàrem~~ trobar en aquella revolada de lirisme ~~profetic~~ profètic, encara ens dura l'emoció d'aquell moment i l'enyorem... no trobant l'equivalent en el moment d'ara d'aquells desigs i esperances tan sublims, malgrat la present realitat conhortadora.

En Valentí Almirall sembla que era el capítol del tirat polític del catalanisme. Era ell un poc especial en el seu ideari; volia que el catalanisme fos tradicionalista a Vic, demòcrata a Figueres, etc., prenent violats colors, segons la faisó de les encontrades. Els Permanyer, l'Aldavert, En Guimerà, no volgueren pas aprovar aquest mosaic dintre la gran unitat del revifament del sentiment pairal, i se separaren de l'Almirall, i fundaren la "Lliga de Catalunya", d'on sortiren

Roca o-casta
 les primeres eleccions de color netament catalanista.

Allí, en aquell local de la Plaça de Catalunya, m'hi portava un germà meu, que era de la colla de la ceba, com els deien els positivistes de llavors, els despreocupats, els qui només pensen a fer quartos, o els qui tota idea generosa fa somriure amb menyspreu. A la sala principal de la "Lliga de Catalunya", en la presidència, a la paret, s'hi havien col·locat dues peces de marbre; una negra, en la qual estaven gravades les paraules que els Consellers de Barcelona publicaren protestant de la iniquitat de Felip V quan aquest, per la força, va prendre Barcelona, per a després trepitjar totes les nostres llibertats. A l'altre costat d'aquesta taula negra i trista, hi havia també la blanca, amb marges daurats, que, radiant, esperava la data del dia de la nostra resurrecció gloriosa. Com me les mirava jo, aquelles nostres taules, una, la de la nostra llei morta, l'altra, la de la llei del nostre avenir gloriós!... Com bategava el meu cor mirant aquella bàncor i aquell or tan esperançador!

En un lloc un poc retirat del local hi havia la sala dels savis, que en deia l'Alió, qui verament tenia gràcia en la ironia i fins a voltes en la mossegadeta feridora... Els savis eren En Guimerà, els Permanyers, l'Aulèstia, l'Aldavert, l'Alsina, gran temperament polític, i el mateix Alió, que sem-

pre donava moviment a l'escena. Jo, alguna vegada, amb ~~men~~ germà m'hi encabí, callat i admirat de tot el que deien aquells grans homes; i després sortia com una flama d'aquell niu de l'ideal renovador, i me n'anava a casa arborat i encès de cor. Em recordo com en un moment d'aquests vaig dictar l'«Himne» de les meves «Catalanesques», que després serví de germen del motiu dels homes de «El Cant de la Senyera».

L'Alió, jo ja el coneixia, perquè era del meu ram i sovintejava a la botiga on jo havia venut solfes des de noi. Ell fou l'introduïdor de la música catalana als nostres salons amb les seves melodies originals i amb les seves harmonitzacions de cançons populars nostrades. Ell era un ver temperament d'artista, i si En Clavé assenyala el fort crit de la primera entrada de la nostra música en el Renaixement, si després En Rodoreda i algun altre porten alguna nova modalitat de valor en aquest nou moviment de la nostra música, l'Alió marca bé una segona època, caracteritzada amb un nou sentit d'elegància, amb un refinament estètic ben remarcable i suggestiu. Música catalana no era per a nosaltres res més que l'empelt de la nostra cançó popular en l'art que conreàvem. En la cançó del poble hi gustàvem totes les gràcies i tota una bellesa virginal. La seva llibertat rítmica, les modalitats antigues que la decoren ens feien un contrast tan

accentuat amb la música clàssica que coneixíem, amb música del dia, fos d'òpera, fos de més baixa categoria, que aquella nostra cançó antiga, viva encara en ^{el} nostre poble, ens robava el cor i el pensament i no volíem pas altre segell per a l'art que somniàvem ben nostre i característic. I que no en veíem l'exemple en els nostres poetes? El nervi de la millor poesia ^{ia} dels nostres poetes, no els venia del tremp fort, comcís i sincer de la cançó ^{nostra} nostrada? El miracle dels idil·lis de Mossèn Verdaguer, ^{hauria} ~~haguera~~ sortit sense la frescor de ~~la~~ l'aigua d'aquella font de Juvenci que Mossèn Cinto begué directament des de la seva infantesa?

Jo ~~me'n~~ recordo que anant amb algun amic d'excursió per la muntanya, si el meu company ~~entona~~ entonava una tonada d'òpera o d'altra música del dia, jo en sentia repugnància i el feia callar dient que profanava el paisatge, i jo llavors a plens pulmons cantava l'última cançó popular que em rondava per dins i que em semblava filla i mare d'aquelles terres que trepitjàvem i d'aquella llum que ens corprenia.

En Clavé havia guanyat el cor de la nostra gent, de tota la nostra gent, rics i pobres; però els músics d'aquell temps no el respèctaven pas gaire. Els professionals li retreien no sé quantes tares, i fins aquella savoria forta i a voltes ben subtil de la seva melodia, aquella franquesa, a voltes vulgar, però sempre tan nostra, aquell seu instint admirable

de fer-se seva la cançó del poble, de fer-ne substància pròpia; tot ho menyspreaven o en rebaixaven el valor fins a no trobar-n'hi. Però nosaltres, els joves músics catalanistes, ens anàvem adonant de la forta personalitat catalana del nostre cantor popular i ~~///~~ endevinàvem tota la seva transcendència. Quina llàstima que els nostres chors populars no cantessin millor aquelles melodies tan frescoies i aquelles genials descripcions de natura! Llavors vingué l'Exposició Universal del ⁸⁸~~vuitanta-vuit~~ amb la seva tanda de concursos d'orfeons i bandes. Llavors sentírem, pels chors forasters que ~~vingueren~~ vingueren, una manera de cantar en conjunt desconeguda per nosaltres. La justesa d'afinació, l'emissió natural i ben timbrada, l'equilibri i fusió de les veus, foren una revelació que engendrà en nosaltres un fort desig de crear quelcom semblant a casa nostra. L'amistat d'En Vives, afecte íntim, intercanvi d'ideals, il·lusions i esperances, feu néixer en nosaltres el bell somni de l'exaltació de la música catalana, tenint per principal instrument un chor ~~model~~ model que cantés Clavé d'una manera nova, fent aparèixer totes aquelles bel·leses que nosaltres hi sentíem, però que els nostres chors populars no realitzaven; un chor model que sublimés la nostra cançó tradicional amb les formes exuberants de l'art culte, un chor model que, començant essent d'homes

sols com els que fundà En Clavé, eixamplés després ^{les seves} ~~ses~~ ales i es convertís en chor mixt per a arribar a cantar la gran música coral dels grans genis de la humanitat. Als primers cantaires que aplegàrem, ja els ^{vam} ~~varem~~ prometre que arribarien a cantar la Novena Simfonia de Beethoven, cosa que ells sovint ens retreien quan nosaltres, després que saberen un poc de solfa, els portàrem unes quantes harmonitzacions de cançons populars i quan, més tard, els férem cantar alguna peça d'En Clavé. Ells sempre ens retreien la Novena! Nosaltres, en Vives i jo, els dèiem: "Ja vindrà; primer el pa de casa; després vindrà el gran art, el de les altres èpoques i el dels grans genis; però aquest pa de casa no l'havem de deixar mai; no havem de fer com els mals hereus, que abandonen la masia pairal per la vida de ciutat, i el patrimoni es desfà i no queda res del nom de casa. D'aquest petit llevat de la nostra cançó poden sortir grans coses, i com que havem perdut fa temps la nostra tradició artístico-musical, és amb l'accent de la cançó, és amb la seva fortalesa que havem de donar vida forta i perenne al nostre art".

D'aquesta manera nasqué l'Orfeó Català; engendrat per l'amor a l'art i per l'amor ~~ix~~ a la Pàtria; ajuntant-se els dos sentiments en un, compenetrant-se els dos ^{enamoraments} ~~enamorats~~ en un sol amor, i flamejant tot en el foc de l'entusiasme

d'una joventut que volgué Déu que florís en un ambient de generosa il·lusió pura, d'esperança en un esdevenidor gloriós de la nostra Catalunya. Aquesta il·lusió, aquest amor, aquesta efusió sentimental ens feia trobar a cada cançó que cantàvem un nou accent, un nou matís, un nou timbre que fos expressió de l'inefable sentiment que ens corprenia. I aquest fou el segell característic del nostre art.

L'obra dels orfeons de Catalunya no és res més que la peculiar manifestació musical, la lírica expansió sentimental del recobriment de la consciència catalana. El dia que els orfeons de Catalunya perdin aquest esperit que els dona vida, perdran l'alè, no solament per a fer art popular, sinó per a tota manifestació realment artística. Com Catalunya, el dia que oblidés o menyspreés els dies aquells de la seva primera Renaixença, en els quals l'amor profetitzà la resurrecció futura, en aquell dia començaria la vera i definitiva decadència de la nostra Pàtria estimada.

Lluís Millet